

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

Pentru aprobarea proiectului de lege cu privire la biblioteci

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege cu privire la biblioteci.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

LEGE cu privire la biblioteci

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Capitolul I Dispoziții generale

Articolul 1. Scopul și obiectul legii

(1) Scopul prezentei legi este consolidarea rolului bibliotecii în societatea democratică prin dezvoltarea ei ca un serviciu public de asigurare a accesului la lectură și a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și formarea liberă a opiniilor.

(2) Prezenta lege reglementează modul de organizare și funcționare a sistemului național de biblioteci, modul de constituire, organizare, funcționare și încetare a activității bibliotecilor, precum și atribuțiile autorităților competente în domeniul serviciilor de bibliotecă.

Articolul 2. Cadrul juridic

Cadrul juridic în domeniul organizării și funcționării bibliotecilor este constituit din Constituția Republicii Moldova, tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, prevederile prezentei legi, precum și din standardele în domeniu.

Articolul 3. Noțiuni de bază

În sensul prezentei legi se definesc următoarele noțiuni:

bibliotecă – un serviciu, o instituție sau o subdiviziune structurală a unei instituții, al cărei scop principal este oferirea accesului la resurse informaționale, servicii și facilități pentru a satisface necesitățile de lectură, informare, instruire, cercetare, educaționale, culturale și de recreere ale utilizatorilor săi;

bibliotecă publică – biblioteca organizată în subordinea autorităților administrației publice centrale sau locale, a altor autorități ori instituții publice, care funcționează potrivit regulamentelor proprii aprobate de aceste autorități sau instituții;

bibliotecă privată – bibliotecă constituită în cadrul sau în subordinea unei persoane juridice de drept privat sau care este constituită și deținută de o persoană fizică;

centru biblioteconomic – bibliotecă dintr-o rețea de biblioteci, abilitată cu funcții de coordonare metodologică și formare continuă a bibliotecarilor dintr-o rețea de biblioteci;

colecții de bibliotecă – ansamblu de documente de bibliotecă accesibile local sau de la distanță și puse la dispoziția utilizatorilor de către o bibliotecă;

control bibliografic național – înregistrarea bibliografică și reflectarea într-un index sau într-o bază de date a tuturor documentelor de bibliotecă editate pe teritoriul țării, precum și a documentelor de bibliotecă despre Republica Moldova editate în străinătate;

depozit legal de documente – fond intangibil al patrimoniului național de documente de bibliotecă, destinat pentru conservarea și salvagardarea culturii scrise și digitale;

document de bibliotecă – informație înregistrată în format tipărit sau digital, obiect material care poate fi tratat ca o unitate într-un proces documentar, luat în evidență și localizat în colecții de bibliotecă sau accesibil la distanță: cărți, publicații seriale, documente de muzică tipărită, manuscrise, documente audiovizuale, documente electronice, documente grafice, brevete și altele;

facilități – spații, echipamente, dotări care înlesnesc oferirea serviciilor de bibliotecă utilizatorilor;

resurse informaționale – totalitatea colecțiilor de bibliotecă, a bazelor de date și a resurselor din Internet accesibile utilizatorilor bibliotecii;

servicii de bibliotecă – set de servicii, activități, programe relevante în curs de desfășurare, organizate de bibliotecă pentru a satisface necesitățile membrilor comunității de a se informa, comunica, instrui, dezvolta și recrea;

servicii mobile de bibliotecă – servicii oferite utilizatorilor de bibliotecă prin intermediul vehiculelor special amenajate, ca o alternativă a accesului direct în localul bibliotecii;

utilizator de bibliotecă – persoană fizică sau juridică care folosește resursele informaționale, serviciile și facilitățile bibliotecii;

unitate națională în activitatea bibliotecilor – aplicarea în activitatea bibliotecilor a principiilor, standardelor, normelor și metodologiilor în mod unitar.

Articolul 4. Principiile de organizare funcționare

(1) Statul garantează condiții egale pentru organizarea și funcționarea bibliotecilor publice.

(2) Bibliotecile își desfășoară activitatea potrivit documentelor de politici în domeniul culturii, informației, educației, științei și inovării, în condițiile legislației în vigoare.

(3) Activitatea bibliotecilor se fundamentează pe principiul accesibilității, transparenței, libertății de expresie, nediscriminării, neangajării politice, autonomiei profesionale și durabilității.

Articolul 5. Funcțiile bibliotecii

(1) Biblioteca exercită următoarele funcții:

- a) promovează dezvoltarea unei societăți deschise și incluzive;
 - b) oferă acces la informație, tehnologii informaționale și alte resurse;
 - c) valorifică patrimoniul cultural și sprijină pluralitatea culturilor;
 - d) promovează alfabetizarea, cultura informației, lectura și educația non-formală;
 - e) oferă un forum de dezbateri și comunicare pentru activitățile civice;
 - f) prestează servicii conform necesităților membrilor comunității, în corespundere cu regulamentul său de organizare și funcționare;
 - g) oferă acces egal și nediscriminatoriu la serviciile de bibliotecă tuturor membrilor comunității, indiferent de gen, vîrstă, apartenență etnică, dizabilitate, reprezentînd un element al democrației;
 - h) contribuie, prin mijloace specifice, la procesul de instruire, formare și cercetare;
 - i) colectează, prelucrează, păstrează, gestionează și difuzează documente de bibliotecă.
- (2) Biblioteca poate avea și alte funcții, stabilite prin regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecii, precum și prin propriile regulamente de organizare și funcționare ale fiecărei biblioteci în parte.

Capitolul II

Sistemul național de biblioteci

Articolul 6. Sistemul național de biblioteci

(1) Sistemul național de biblioteci reprezintă ansamblul bibliotecilor de diferite tipuri, organizate în rețele după principiul teritorial sau de ramură, care sînt coordonate de biblioteci cu statut de centru biblioteconomic și de Ministerul Culturii. Bibliotecile private sînt parte integrantă a Sistemului național de biblioteci.

(2) În cadrul sistemului național de biblioteci își desfășoară activitatea următoarele tipuri de biblioteci:

- a) biblioteci naționale;
- b) biblioteci publice teritoriale;
- c) biblioteci ale instituțiilor de învățămînt;
- d) biblioteci specializate;
- e) biblioteci private.

(3) Bibliotecile pot avea filiale, puncte externe de deservire și oferi servicii mobile.

(4) Bibliotecile funcționează în baza propriilor regulamente de organizare și funcționare, elaborate conform regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea bibliotecii și aprobate de autoritatea, fondatorul care le constituie, precum și a strategiilor și planurilor de dezvoltare a bibliotecii și a serviciilor de bibliotecă.

(5) Bibliotecile publice își elaborează proiectele strategiilor și planurilor de dezvoltare a bibliotecilor și a serviciilor oferite de acestea.

Articolul 7. Bibliotecile naționale

(1) Bibliotecile naționale sînt instituții publice cu statut de persoană juridică, constituite de Ministerul Culturii.

(2) Bibliotecile naționale sînt organizate și își desfășoară activitatea în baza statutului și a regulamentului de organizare și funcționare, aprobate de Ministerul Culturii.

Articolul 8. Biblioteca Națională a Republicii Moldova

(1) Biblioteca Națională a Republicii Moldova îndeplinește următoarele atribuții de bază:

a) asigură identificarea, dezvoltarea, organizarea, salvagardarea și valorificarea patrimoniului național de documente de bibliotecă, publicat în țară și peste hotare;

b) organizează, dezvoltă, conservă și valorifică depozitul legal de documente;

c) colecționează, conservă și pune în valoare colecția „Moldavistica”, constituită din publicații apărute în țară și în străinătate cu referință la Republica Moldova, inclusiv lucrări ale autorilor autohtoni apărute în străinătate;

d) realizează expertizarea documentelor de bibliotecă pasibile de export;

e) exercită funcția de centru de expertiză și asistență metodologică în domeniul conservării și restaurării patrimoniului național de documente de bibliotecă;

f) exercită funcția de centru național al împrumutului interbibliotecar național și internațional;

g) gestionează rezerva națională de documente de bibliotecă;

h) participă la efectuarea controlului bibliografic național, realizînd compartimentul „Exteriorica”;

i) asigură funcționarea catalogului național colectiv partajat.

(2) Biblioteca Națională a Republicii Moldova are statut de centru biblioteconomic național care:

a) exercită funcția de coordonare și corelare în domeniul cercetării și dezvoltării în bibliologie și biblioteconomie;

b) colectează, sintetizează și valorifică datele statistice prezentate de centrele biblioteconomice;

c) exercită și alte funcții, conform art. 19.

Articolul 9. Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” este principala bibliotecă publică pentru copii și adolescenți, care are următoarele atribuții de bază:

a) organizează, dezvoltă, conservă și valorifică depozitul legal al documentelor de bibliotecă destinate copiilor și adolescenților;

b) este centru de excelență în dezvoltarea serviciilor inovative de bibliotecă, inclusiv a celor bazate pe tehnologii informaționale, pentru copii și adolescenți;

- c) desfășoară programe și proiecte de promovare a lecturii printre copii și adolescenți la nivel național;
- d) exercită funcția de centru de informare și cercetare în domeniul cărții pentru copii și adolescenți, al pedagogiei și al sociologiei lecturii;
- e) colaborează la nivel internațional în scopul promovării literaturii pentru copii și adolescenți din Republica Moldova;
- f) participă la crearea catalogului național colectiv partajat;
- g) are statut de centru biblioteconomic național pentru toate bibliotecile publice care oferă servicii copiilor și adolescenților.

Articolul 10. Bibliotecile publice teritoriale

(1) Biblioteca publică teritorială oferă membrilor comunității resurse, servicii și facilități orientate spre realizarea următoarelor scopuri:

- a) asigurarea accesului la informație, cunoaștere și învățare pe parcursul vieții;
- b) asigurarea accesului la dezvoltarea culturală și socială, la recreere, tehnologii informaționale și la cunoștințe necesare pentru utilizarea acestor tehnologii;
- c) contribuirea la păstrarea, valorificarea și promovarea istoriei locale;
- d) asigurarea rolului de centru public de acces gratuit al membrilor comunității la Internet.

(2) Bibliotecile publice teritoriale colaborează și formează parteneriate pentru a satisface interesele și necesitățile utilizatorilor.

(3) Din categoria bibliotecilor publice teritoriale fac parte bibliotecile sătești, comunale, orașenești, municipale, raionale care își desfășoară activitatea în cadrul unității administrativ-teritoriale respective.

(4) Bibliotecile publice teritoriale se constituie prin decizia autorității reprezentative și deliberative, în continuare – *fondator*, a unității administrativ-teritoriale respective.

(5) La decizia autorității reprezentative și deliberative a unității administrativ-teritoriale respective, biblioteca publică teritorială poate avea statut de persoană juridică.

(6) Bibliotecile raionale și bibliotecile municipale au statut de centre biblioteconomice teritoriale în raionul și, respectiv, municipiul corespunzător. În raioanele în care nu există o bibliotecă raională, biblioteca orașenească din orașul-reședință al raionului exercită rolul de centru biblioteconomic teritorial.

Articolul 11. Bibliotecile instituțiilor din învățământ

(1) Bibliotecile instituțiilor din învățământ sînt bibliotecile care se constituie și funcționează ca parte integrantă a unei instituții de învățământ din sistemul național de educație, oferind elevilor, studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor, altui personal din cadrul instituției de învățământ accesul la resurse informaționale, servicii și facilități corespunzătoare procesului de educație, instruire, cercetare și instruire continuă.

(2) Bibliotecile instituțiilor din învățământ pot oferi servicii și publicului larg.

(3) Bibliotecile instituțiilor din învățământ sînt reglementate de art.128 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014.

(4) Bibliotecile din instituțiile din învățământ asigură formarea culturii informației elevilor, studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor, personalului nedidactic și auxiliar prin oferirea serviciilor de educație formală, nonformală și informală.

(5) Fiecare rețea din bibliotecile instituțiilor din învățământ poate avea o bibliotecă cu statut de centru biblioteconomic.

Articolul 12. Biblioteci specializate

(1) Bibliotecile specializate sînt biblioteci cu sau fără statut de persoană juridică, care acoperă un domeniu particular al cunoașterii.

(2) Biblioteci specializate se constituie în cadrul persoanelor juridice de drept public și de drept privat.

(3) Bibliotecile specializate oferă servicii personalului instituțiilor care le constituie, precum și publicului larg.

(4) Fiecare rețea din bibliotecile specializate poate avea o bibliotecă cu statut de centru biblioteconomic.

Articolul 13. Înregistrarea și evaluarea bibliotecilor

(1) În termen de 10 zile lucrătoare de la emiterea actului administrativ de constituire a bibliotecii publice, autoritatea emitentă, fondatorul ori persoana fizică sau juridică de drept privat, în cazul bibliotecii private, solicită Ministerului Culturii înregistrarea bibliotecii în Registrul de stat al bibliotecilor. Ministerul Culturii, în termen de 10 zile lucrătoare de la recepționarea solicitării, înregistrează biblioteca, eliberînd certificatul de înregistrare a bibliotecii. Conținutul și modelul certificatului de înregistrare a bibliotecii se aprobă de Ministerul Culturii.

(2) Bibliotecile publice se supun în mod obligatoriu evaluării o dată la 5 ani.

(3) Evaluarea reprezintă procesul de stabilire a corespunderii bibliotecii cu criteriile minime aprobate de Guvern:

a) cota de atragere a membrilor comunității la bibliotecă;

b) colecții și resurse informaționale variate, corespunzătoare profilului comunității;

c) impactul serviciilor, dezvoltate conform necesităților membrilor comunității;

d) deficiența utilizării bugetului și dezvoltarea parteneriatelor.

În funcție de gradul de corespundere criteriilor minime, bibliotecile publice se încadrează în categorii.

(4) Procedura de evaluare a bibliotecilor publice, precum și categoriile acestora sînt reglementate de Guvern.

(5) Crearea și ținerea Registrului de stat al bibliotecilor, precum și procedura de înregistrare și radiere a acestora din Registru se realizează de către Ministerul Culturii, în conformitate cu regulamentul aprobat de Guvern.

Articolul 14. Încetarea activității bibliotecilor

(1) Biblioteca poate să își înceteze activitatea prin decizia autorității sau fondatorului..

(2) Încetarea activității unei biblioteci publice teritoriale poate fi dispusă doar după asigurarea altor modalități de acces la serviciile de bibliotecă în unitatea teritorial-administrativă respectivă.

(3) În cazul încetării activității bibliotecii în circumstanțele prevăzute la alin. organul emitent al actului de lichidare a instituției în cadrul căreia aceasta a fost constituită asigură transmiterea patrimoniului bibliotecii unei alte biblioteci publice.

(4) Încetarea activității bibliotecilor publice conform prevederilor alin. (2) poate fi dispusă doar în condiția predării patrimoniului lor către o altă bibliotecă publică cu avizul Ministerului Culturii.

(5) În termen de 10 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a deciziei de încetare a activității bibliotecii publice sau a actului de lichidare a instituției în cadrul căreia aceasta a fost constituită, organul emitent sau fondatorul informează Ministerul Culturii, care, în termen de 3 zile lucrătoare, radiază biblioteca din Registrul de stat al bibliotecilor.

Capitolul III

Administrarea domeniului de activitate a bibliotecilor

Articolul 15. Autoritatea publică centrală

(1) Ministerul Culturii, în calitate de autoritate publică centrală, are următoarele atribuții:

a) coordonează și promovează politica statului în domeniul de activitate a bibliotecilor;

b) asigură unitatea națională în activitatea bibliotecilor;

c) coordonează și monitorizează activitatea sistemului național de biblioteci;

d) elaborează și aprobă cadrul normativ cu privire la activitatea bibliotecilor publice în limitele competențelor funcționale;

e) monitorizează procesul de implementare a legislației în domeniul activității bibliotecilor;

f) ține statistica datelor cu privire la organizarea și activitatea bibliotecilor publice;

g) exercită alte atribuții prevăzute de prezenta lege.

h) organizează și realizează atestarea personalului de specialitate din biblioteci în conformitate cu Regulamentul privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din biblioteci, pe care îl aprobă.

Articolul 16. Autoritatea publică locală

(1) Accesul populației la servicii publice de bibliotecă se asigură de către autoritățile administrației publice locale.

(2) Autoritățile administrației publice locale asigură serviciile de bibliotecă în cadrul unității administrative respective prin:

- a) constituirea bibliotecilor publice teritoriale;
- b) asigurarea bibliotecilor publice teritoriale cu spații, mijloace financiare necesare întreținerii edificiilor și spațiilor, achiziționării și conservării resurselor informaționale, dezvoltării serviciilor de bibliotecă, dotării cu echipamente și tehnologii informaționale, asigurării securității, salarizării și formării continue a personalului bibliotecii;
- c) aprobarea regulamentului de funcționare a bibliotecii publice teritoriale;
- d) organizarea concursului de selectare a personalului de conducere a bibliotecii;
- e) organizarea și realizarea atestării personalului de specialitate din bibliotecii, în limitele teritoriului administrat, conform Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare personalului de specialitate din bibliotecii, aprobat de Ministerul Culturii;
- f) aprobarea statelor de personal ale bibliotecii publice teritoriale;
- g) aprobarea strategiilor și planurilor de activitate ale bibliotecii publice teritoriale și serviciilor de bibliotecă oferite de aceasta;
- h) exercitarea altor atribuții în domeniul de activitate a bibliotecii și a serviciilor de bibliotecă, conform prevederilor prezentei legi, ale regulamentelor de implementare a prezentei legi, ale regulamentelor de activitate și ale altor acte legislative în vigoare.

(3) Autoritățile administrației publice de nivelul al doilea au următoarele atribuții specifice:

- a) realizează politica statului în domeniu și monitorizează activitatea bibliotecilor în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- b) elaborează și aprobă strategiile și planurile de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă din unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- c) colectează date statistice de la bibliotecile publice teritoriale din unitatea administrativ-teritorială respectivă, le sintetizează și le prezintă Ministerului Culturii, în formatul solicitat de acesta;
- d) prezintă Ministerului Culturii rapoarte narrative cu privire la activitatea bibliotecilor publice teritoriale din unitatea administrativ-teritorială respectivă.

Articolul 17. Consiliul Biblioteconomic Național

(1) Consiliul Biblioteconomic Național este un organ consultativ, care funcționează pe lângă Ministerul Culturii și contribuie la elaborarea actelor de reglementare în domeniu, asigurarea unității naționale în activitatea bibliotecilor, la coordonarea și cooperarea activității bibliotecilor din sistemul național de bibliotecii.

(2) Consiliul Biblioteconomic Național aprobă Codul deontologic al bibliotecarului.

(3) Din componența Consiliului Biblioteconomic Național fac parte reprezentanții Ministerului Culturii, Ministerului Educației, reprezentantul comisiei permanente de profil din Parlament, reprezentantul Cancelariei de Stat, reprezentanți ai centrelor biblioteconomice, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ și alți specialiști din domeniu.

(4) Componența, organizarea, structura, atribuțiile și competențele Consiliului Biblioteconomic Național se stabilesc prin regulamentul de organizare și funcționare a acestuia, aprobat de Ministerul Culturii.

(5) Modalitatea de remunerare a personalului Consiliului este stabilită prin Hotărârea Guvernului nr.1108 din 25 septembrie 2006. Remunerarea membrilor Consiliului se va efectua pe unitate de timp, în baza actelor normative în vigoare, potrivit timpului efectiv utilizat, înregistrat în procesele-verbale ale ședințelor.

Articolul 18. Centrele biblioteconomice

(1) Centrele biblioteconomice sunt stabilite prin Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci, aprobat de Ministerul Culturii.

(2) Centrele biblioteconomice au următoarele funcții de bază:

- a) asigură coordonarea metodologică a activității bibliotecilor publice;
- b) realizează formarea continuă a personalului de specialitate;
- c) colectează și analizează datele statistice din bibliotecile din rețea.

(3) Unele dintre centrele biblioteconomice pot avea și statut de centru de formare profesională continuă, dacă întrunesc cerințele stipulate în Regulamentul Centrului aprobat de Ministerul Culturii.

Articolul 19. Acordarea serviciilor de bibliotecă de bază

(1) Bibliotecile publice oferă gratuit și în egală măsură accesul la serviciile de bibliotecă de bază și la resursele informaționale tuturor membrilor comunității, indiferent de capacitatea lor de plată. Lista serviciilor de bibliotecă de bază se aprobă de Guvern.

(2) Accesul la Internet este un serviciu de bibliotecă care se oferă în toate bibliotecile publice și pentru care nu se percepe plată.

(3) Fondatorul bibliotecii poate decide ca aceasta să ofere fără plată și alte servicii de bibliotecă.

Articolul 20. Prestarea serviciilor cu plată

(1) Lista serviciilor contra plată efectuate și/sau prestate de către bibliotecile publice și mărimea tarifelor la servicii se stabilesc de către Guvern sau, după caz, de către autoritățile administrației publice locale, în funcție de bugetul de la care se finanțează biblioteca.

(2) Modul de prestare a serviciilor cu plată de către bibliotecile publice se efectuează în baza unui regulament, aprobat de Guvern.

Capitolul IV

Managementul și personalul bibliotecilor publice

Articolul 21. Personalul bibliotecii

(1) În cadrul bibliotecii publice activează următoarele categorii de personal:

- a) personal cu funcții de conducere;
- b) personal cu funcții de execuție de specialitate;
- c) personal cu funcții de execuție din activitatea TIC, contabilitate, financiară sau dintr-un alt domeniu, după caz;
- d) personal tehnic.

(2) Numărul de unități de personal pentru fiecare categorie de biblioteci publice se stabilește conform normativelor aprobate de Ministerul Culturii. Structura bibliotecii publice se aprobă de către fondatorul care a constituit-o.

Articolul 22. Angajarea personalului de bibliotecă

(1) Angajarea personalului cu funcții de conducere din biblioteci se realizează prin concurs public, în baza criteriilor de competență profesională și managerială.

(2) Angajarea și eliberarea din funcție a personalului cu funcții de conducere din bibliotecile publice se face de către autoritatea care a constituit biblioteca. Angajarea și eliberarea din funcție a personalului cu funcții de execuție și a personalului tehnic se face de către directorul bibliotecii.

(3) Procedura de organizare și desfășurare a concursului de angajare a personalului din bibliotecile publice, precum și criteriile minime de selectare a personalului din biblioteci se aprobă de Ministerul Culturii.

(4) Statutul personalului de specialitate al bibliotecilor din instituțiile de învățământ se reglementează și de Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014.

Articolul 23. Conducerea bibliotecilor publice

(1) Conducerea bibliotecilor publice se realizează de către director sau, după caz, de către adjunctul acestuia.

(2) Directorul bibliotecii publice, în limitele competențelor sale, realizează gestionarea, organizarea și implementarea sistemului de management financiar și controlul intern și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului bibliotecii și a patrimoniului public aflat în gestiunea acesteia.

(3) În cadrul bibliotecilor publice se constituie un consiliu de administrație, care are rol consultativ și își desfășoară activitatea în baza regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecii.

(4) În cadrul bibliotecilor naționale, bibliotecilor instituțiilor de învățământ superior, bibliotecilor publice orașenești, municipale, raionale se constituie, cu rol consultativ, consilii specializate în dezvoltarea colecțiilor și a serviciilor, în domeniul cercetării științifice, precum și în alte domenii de activitate a

bibliotecii, care își desfășoară activitatea în baza regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecii.

Articolul 24. Salarizarea personalului bibliotecilor

(1) Statul garantează remunerarea personalului bibliotecii în funcție de calificarea și rezultatul muncii, în conformitate cu legislația în vigoare în domeniul salarizării în sectorul bugetar.

(2) Remunerarea personalului bibliotecii private se realizează în conformitate cu legislația în vigoare în domeniul salarizării în sectorul privat.

Articolul 25. Formarea profesională a personalului de specialitate din bibliotecă

La cerere, conform necesității personalului de specialitate, statul asigură formarea profesională prin învățământul profesional tehnic și învățământul superior de licență, de master și de doctorat în domeniul biblioteconomic. Calificarea personalului de specialitate din biblioteci se confirmă printr-un certificat sau o diplomă, eliberată în condițiile legii.

Articolul 26. Formarea continuă a personalului de specialitate

(1) Formarea continuă a personalului de specialitate din biblioteci se asigură în cadrul instituțiilor specializate de formare profesională din contul alocațiilor bugetare, precum și din veniturile colectate.

(2) Formarea continuă a personalului de specialitate se asigură și prin educația nonformală și informală.

(3) Autoritatea, instituția publică care a constituit biblioteca publică și conducerea acesteia asigură formarea continuă a personalului de specialitate, alocând anual în acest scop mijloace financiare la cotele prevăzute de Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154 din 28 martie 2003.

Articolul 27. Atestarea personalului de specialitate din bibliotecile publice

(1) În scopul aprecierii activității, nivelului de cunoștințe și aptitudinilor profesionale, precum și pentru stimularea perfecționării abilităților profesionale și sporirii eficienței activității, personalul de specialitate din bibliotecile publice se supun atestării o dată la 5 ani.

(2) Atestarea personalului de specialitate din bibliotecile publice se realizează de către Ministerul Culturii în comun cu alte autorități publice centrale și locale care au în subordine biblioteci, în baza unui regulament aprobat de Ministerul Culturii.

(3) Prevederile prezentului articol pot fi aplicate și față de personalul de specialitate din cadrul bibliotecilor private, la inițiativa fondatorului bibliotecii private sau din inițiativa proprie a personalului.

Articolul 28. Deontologia personalului de conducere și a personalului de specialitate din bibliotecă

Personalul de conducere și personalul de specialitate din biblioteci își desfășoară activitatea în conformitate cu principiile de bază privind conduita profesională, prevăzute de Codul deontologic al bibliotecarului, elaborat în coordonare cu asociațiile profesionale și aprobat de Consiliul Biblioteconomic Național.

Capitolul V Patrimoniul de bibliotecă

Articolul 29. Dezvoltarea colecțiilor

(1) Colecțiile de bibliotecă se constituie în corespundere cu tipul bibliotecii, identitatea culturală și lingvistică a comunității, interesele și cerințele utilizatorilor de bibliotecă și includ diferite categorii de documente pe toate tipurile de suporturi.

(2) Colecțiile bibliotecilor se constituie și se dezvoltă prin achiziționare, abonare, transfer, schimb interbibliotecar național și internațional, donații, depozit legal, digitizare.

(3) Bibliotecile sînt obligate să-și dezvolte colecțiile de documente prin achiziționarea de titluri din producția editorială curentă, precum și prin completarea retrospectivă.

Articolul 30. Patrimoniul național de documente de bibliotecă

(1) Din patrimoniul național de documente de bibliotecă fac parte documentele rare, deosebit de valoroase, care prezintă un interes aparte pentru cultura republicii. Patrimoniul național de documente de bibliotecă este protejat de stat.

(2) Patrimoniul național de documente de bibliotecă este constituit din:

a) documente bibliofile de unicat – cărți editate până la 1850 și manuscrise;

b) documente de bibliotecă dintre 1851 și 1960 care au intrat în istoria literaturii și culturii naționale și universale, precum și cele de după 1960, cu o prezentare grafică deosebită sau apărute cu prilejul unor jubilee, tipărituri cu dedicațiile și autografele autentice ale autorilor și ex-librisuri;

c) exemplarele de documente de bibliotecă ce constituie depozitul legal;

d) alte documente de bibliotecă incluse prin decizia Ministerului Culturii.

(3) Bibliotecilor li se oferă dreptul prioritar de achiziționare a documentelor de patrimoniu scoase la vânzare în unitățile de anticariat. Acestea urmează să fie propuse mai întîi bibliotecilor naționale și după aceea altor persoane juridice și fizice.

Articolul 31. Depozitul legal de documente

Depozitul legal de documente este reglementat prin Legea nr. 939-XIV din 20 aprilie 2000 cu privire la activitatea editorială.

Articolul 32. Biblioteci digitale

(1) Bibliotecile publice pot constitui biblioteci și colecții digitale prin transferarea în format electronic a documentelor pe care le au în posesie și fac parte din domeniul public, precum și prin achiziționarea documentelor electronice.

(2) Biblioteca Națională a Republicii Moldova constituie Biblioteca Națională Digitală „Moldavica”, care include documente ce fac parte din patrimoniul cultural național mobil, deținute de biblioteci, muzee și arhive.

Articolul 33. Gestiunea colecțiilor de bibliotecă

(1) Colecțiile bibliotecilor se păstrează în depozite și în săli cu acces liber, asigurându-se condiții de conservare și securitate adecvate.

(2) Gestionarea colecțiilor de bibliotecă, inclusiv evidența și eliminarea acestora, se face în conformitate cu regulamentul elaborat și aprobat de Ministerul Culturii.

(3) Bibliotecile sînt obligate să organizeze un sistem unic de evidență a achizițiilor și mișcărilor documentelor de bibliotecă.

(4) Casarea documentelor de bibliotecă din colecții se aplică în cazul uzurii fizice, morale, pierderii, transferului în alte biblioteci, după o perioadă de minimum un an de la achiziție, prin hotărîrea conducerii bibliotecii.

(5) Personalul din biblioteci responsabil de colecții cu acces liber și/sau destinate împrumutului la domiciliu, răspunde material pentru lipsa constatată la inventariere, care depășește anual 0,2% din totalul fondului inventariat.

Articolul 34. Împrumut interbibliotecar

(1) În scopul asigurării accesului la informație și al garantării satisfacerii cerințelor utilizatorilor, bibliotecile oferă servicii de împrumut interbibliotecar la nivel național și internațional.

(2) Principiile de bază, structura organizatorică, metodologia, funcțiile, drepturile și obligațiile bibliotecilor furnizoare și beneficiare de împrumut interbibliotecar sînt stabilite în Regulamentul privind sistemul național de împrumut inter-bibliotecar din Republica Moldova, aprobat de Ministerul Culturii.

Articolul 35. Exportul de documente de bibliotecă

(1) Biblioteca Națională a Republicii Moldova realizează expertizarea documentelor pasibile de export în baza unui regulament elaborat și aprobat de Ministerul Culturii.

(2) Documentele din patrimoniul național de documente de bibliotecă reținute de organele vamale și organele de drept la trecerea ilegală a frontierei de stat a Republicii Moldova se transmit în colecțiile Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Articolul 36. Dreptul de autor și bibliotecile

În procesul comunicării și difuzării documentelor din colecțiile lor, al utilizării resurselor informaționale, bibliotecile respectă prevederile Legii nr. 139 din 2 iulie 2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe și reglementările internaționale privind excepțiile și limitările dreptului de autor.

Capitolul VI Drepturile și obligațiile utilizatorului

Articolul 37. Accesul la informație

(1) Statul garantează oricărui utilizator dreptul la informație prin oferirea accesului la toate genurile și tipurile de documente intrate în biblioteci, precum și la rețelele informaționale locale, naționale și internaționale, conform convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Biblioteca asigură dreptul utilizatorului la confidențialitate asupra informației solicitate prin utilizarea serviciilor de bibliotecă și a datelor cu caracter personal ale utilizatorului aflate în posesia bibliotecii.

(3) Accesul utilizatorului la serviciile și colecțiile bibliotecii se face în conformitate cu regulamentul de organizare și funcționare a acesteia, elaborat în corespundere cu prevederile legale referitoare la drepturile și libertățile fundamentale ale omului, la protecția patrimoniului cultural național mobil, la dreptul de autor și drepturile conexe.

(4) Biblioteca asigură accesul fizic și organizează servicii speciale pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Articolul 38. Obligații

(1) Utilizatorul este obligat să respecte regulamentul de ordine interioară a bibliotecii și regulile privind integritatea documentelor împrumutate.

(2) Bibliotecile publice sînt obligate să pună la dispoziția utilizatorului regulamentul de ordine interioară a bibliotecii într-o formă rezonabilă și acceptabilă.

(3) Distrugerea sau pierderea documentelor, echipamentelor bibliotecii de către utilizator, restituirea cu întârziere a documentelor împrumutate se sancționează conform regulamentului de organizare și funcționare a bibliotecii.

Capitolul VII Finanțarea bibliotecilor publice

Articolul 39. Bugetul bibliotecilor publice

(1) Bugetul bibliotecilor publice este parte componentă a bugetului autorităților/instituțiilor publice care le-au constituit și se reflectă separat în acesta.

(2) Sursele de finanțare a bibliotecilor se constituie din:

1) veniturile generale ale bugetului;

2) veniturile colectate de către acestea.

(3) Administrația publică alocă anual mijloace financiare bibliotecilor publice teritoriale pentru procurarea a minimum 50 de titluri de documente la 1000 de locuitori.

(4) Statul garantează alocarea mijloacelor financiare în bugetul de stat pentru achiziția prin concurs a resurselor informaționale destinate bibliotecilor.

(5) În bugetul bibliotecilor publice se prevăd sume destinate pentru achiziții de documente în limbile minorităților în cadrul comunității pe care o deservește biblioteca respectivă.

Capitolul VIII

Cooperarea națională și internațională

Articolul 40. Cooperarea națională și internațională

(1) În scopul susținerii materiale a activităților și proiectelor de dezvoltare a bibliotecii, de participare a specialiștilor din bibliotecă la programe culturale, științifice și de formare continuă, bibliotecile publice se pot asocia, între ele sau cu alte instituții, pot crea și pot face parte din fundații, asociații sau consorții, achitând cotizațiile și taxele aferente, după necesitate.

(2) Autoritățile și instituțiile publice care au constituit sau au în structura lor biblioteci publice, precum și celelalte autorități publice susțin integrarea sistemului național de biblioteci în structurile, organizațiile, proiectele, programele, consorțiile și parteneriatele din cadrul comunității internaționale.

(3) Bibliotecile publice pot să mențină relații internaționale directe și să încheie contracte și acorduri cu instituții străine similare în limitele competențelor sale, în baza acordurilor, tratatelor și convențiilor internaționale.

Capitolul IX

Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 41.

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 18 luni de la data publicării.

(2) Guvernul:

1) în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va prezenta Parlamentului propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;

2) în termen de 18 luni de la data publicării prezentei legi:

a) va revizui și va aduce actele sale normative în concordanță cu prevederile acesteia;

b) va elabora și va aproba actele normative necesare implementării ei.

(3) Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, alte autorități și instituții publice care au în structura lor sau în subordine biblioteci:

1) în termen de 18 luni de la publicarea prezentei legi:

a) vor aduce în concordanță cu prezenta lege actele de reglementare a funcționării bibliotecilor lor;

b) vor elabora și vor aproba actele normative necesare pentru implementarea prevederilor prezentei legi;

2) în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi, vor asigura înregistrarea bibliotecilor din cadrul lor la Ministerul Culturii, conform procedurii stabilite de aceasta.

(4) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr.286-XIII din 16 noiembrie 1994 cu privire la biblioteci (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 14-17, art. 47), cu modificările ulterioare, se abrogă.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii cu privire la biblioteci

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări.

Elaborarea proiectului de Lege cu privire la biblioteci are loc în contextul implementării Programului legislativ de transpunere a angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pentru anii 2015–2016, pct.95, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 146 din 09.07.2015.

Totodată, întocmirea proiectului de Lege a fost inițiată ca urmare a procesului de monitorizare a Legii nr. 286-XIII din 16 noiembrie 1994 cu privire la biblioteci, realizat în conformitate cu Hotărîrea Guvernului nr. 386 din 16.06.2015 cu privire la aprobarea listei actelor legislative și normative, care vor fi monitorizate de către organele centrale de specialitate ale administrației publice pe parcursul anului 2015. În rezultatul acestui proces, derulat în perioada iulie - septembrie 2015, la care a participat și Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Ministerul Culturii a elaborat Raportul de monitorizare privind implementarea Legii nr. 286-XIII din 16 noiembrie 1994 cu privire la biblioteci. Principalele concluzii rezultate în urma analizei efectuate cu privire la procesul de implementare se referă la: lipsa bibliotecilor cu statut de centru biblioteconomic în cadrul rețelelor teritoriale; subdezvoltarea centrelor biblioteconomice existente; normative învechite privind numărul și tipul de personal din cadrul bibliotecilor; lipsa unei structuri teritoriale care să asigure formarea continuă a personalului de specialitate; recunoașterea dreptului de a dezvolta parteneriate internaționale exclusiv în privința centrelor biblioteconomice; lipsa mecanismelor de control asupra respectării legii; alocarea insuficientă de mijloace financiare pentru dezvoltarea serviciilor de bibliotecă; carențe privind regulile de expresie juridică, sistematizarea conținutului, expunerea coerentă a prevederilor și respectarea normelor de tehnica legislativă.

De menționat că proiectul Legii a fost coordonat cu societatea civilă, iar în grupul de lucru la elaborarea acestuia a participat și un membru al Asociației bibliotecarilor .

Pe fundalul modificării continue a modelului unei biblioteci moderne, care ține cont de nevoile în schimbare a comunității și de soluțiile tehnice noi, proiectul de lege elaborat se bazează pe documentele informaționale de bază cu referire la standardele internaționale și practicile europene actuale din domeniu. Astfel, grupul de lucru constituit pentru elaborarea proiectului de lege a luat în considerare cadrul legislativ privind bibliotecile publice și

experiența de aplicare formată în Norvegia, Republica Cehă, Danemarca, Suedia și România. Grupul de lucru a studiat: a) Liniile directoare pentru legislația și politica de bibliotecă în Europa, aprobate de Consiliul Europei la Strasbourg în anul 2000, Standardele aprobate de Organizația Internațională pentru Standardizare (SM ISO 2789:2015 Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă; SM ISO 11620:2011 Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci); b) garanțiile stipulate de art. 10 „Libertatea de exprimare” din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (CEDO) privind dreptul de acces la informații și idei, potrivit cărora scopul bibliotecilor este asigurarea drepturilor cetățenilor la informație (libertatea intelectuală); c) reglementările art. 19 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, privind dreptul la libertatea opiniilor și exprimării; d) prevederile art. 14 „Interzicerea discriminării” CEDO, în conformitate cu care asigurarea serviciilor de bibliotecă nu trebuie să discrimineze utilizatorii și grupuri minoritare de utilizatori.

Instituirea unui nou cadru normativ în domeniul de activitate al bibliotecii este motivat de necesitatea conformării activității bibliotecilor reglementărilor internaționale în domeniu, legislației naționale conexe în vigoare și noilor cerințe ale societății informatice, care se referă la organizarea, administrarea și activitatea bibliotecilor publice, echipamentul, tehnologiile și în special, la calificarea personalului acestora. Cu toate că sarcina de a cultiva populația în domeniul informațional și de asigurare a accesului la lectură, educație, învățare, cercetare și cultură nu este una nouă pentru biblioteci, importanța și complexitatea acesteia este acum în creștere pentru toate tipurile de biblioteci publice.

În sensul larg, **scopul** noilor reglementări este de a permite populației să utilizeze în mod eficient și la capacitate maximă toate resursele bibliotecii moderne, în vederea realizării drepturilor democratice și exercitării unui rol activ în societate. În acest sens, rolul bibliotecilor, în special, al celor publice este esențial și necesită a fi pus în evidență.

Finalitățile urmărite de noile reglementări propuse de proiectul Legii cu privire la biblioteci sunt:

- consolidarea locului și rolului bibliotecii în comunitate, atât în calitate de serviciu pus la dispoziția membrilor comunității, cât și ca instituție care să fie organizată și să funcționeze în baza unor principii caracteristice societății moderne;
- sporirea nivelului de calificare a personalului bibliotecilor;
- facilitarea accesului membrilor comunității la servicii moderne de bibliotecă;
- sporirea nivelului de cultură și instruire a comunității în rezultatul accesării unor servicii de bibliotecă calitative, versatile, conforme necesităților utilizatorilor.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Legii cu privire la biblioteci stabilește bazele juridice ale bibliotecii moderne din punct de vedere organizatoric și funcțional. Astfel, principalele reglementări ale proiectului vizează sistemul național de biblioteci, rolurile, funcțiile și responsabilitățile organismelor competente în domeniul de activitate al bibliotecii, serviciile acordate de bibliotecile publice, precum și serviciile moderne de bibliotecă.

Pentru început, menționăm faptul că proiectul este orientat **spre reglementarea organizării și funcționării bibliotecilor de toate tipurile**, adică a celor care sunt organizate în subordinea sau ca parte integrantă a autorităților administrației publice centrale sau locale, a altor autorități ori instituții publice și care funcționează potrivit regulamentelor proprii, aprobate de aceste autorități sau instituții, precum și a celor conduse de fondatorii săi în cazul bibliotecilor private.

Bibliotecile private sunt menționate în proiectul Legii cu privire la biblioteci ca parte integrantă a Sistemului național de biblioteci

Pentru a răspunde cerințelor menționate proiectul este structurat în nouă capitole care reglementează:

- aspectele generale privind reglementările proiectului și definirea noțiunilor de bază utilizate în textul proiectului;
- sistemul național de biblioteci (capitolul reglementează tipurile de biblioteci, instituie principiile generale de instituire, organizare, desfășurare, evaluare și încetare a activității bibliotecilor publice);
- administrarea domeniului de activitate a bibliotecilor (administrarea publică centrală și locală a activității bibliotecilor, regimul juridic al serviciilor gratuite și cu plată);
- personalul bibliotecilor publice;
- patrimoniul de bibliotecă;
- drepturile și obligațiile utilizatorilor serviciilor de bibliotecă;
- finanțarea bibliotecilor publice;
- cooperarea națională și internațională a bibliotecilor publice;
- dispoziții finale și tranzitorii (momentul intrării în vigoare, aspecte organizatorice care facilitează punerea în aplicare a noii Legi cu privire la biblioteci).

Pentru a facilita înțelegerea noului cadru legislativ în domeniul bibliotecilor, prezentăm mai jos principalele prevederi ale proiectului, evidențiind elementele noi pe care acesta le aduce și

efectele acestora, precum și raționamentele justificative.

1. Prevederile proiectului de lege incluse în **Capitolul I** determină obiectul și scopul proiectului de Lege, explică **principalele noțiuni** conceptuale, care se regăsesc în cuprinsul proiectului și identifică **principiile de funcționare** a bibliotecilor, cât și **funcțiile bibliotecii**, *per ansamblu*.

Scopul și obiectivul major al noului cadru de reglementare propus este acela de a consolida rolul bibliotecii în societatea democratică și incluzivă, ca un serviciu public. Acest scop este în corespundere cu Liniile directoare pentru legislația și politica de bibliotecă în Europa, formulate de Consiliul Europei la Strasbourg în anul 2000, potrivit cărora bibliotecile de toate tipurile au un rol important în furnizarea informației pentru societate, ca o forță pentru sistemul de învățământ, ca un fundament pentru cercetare și dezvoltare, drept un punct de întâlnire pentru diverse activități pentru o societate civilă.

Proiectul de Lege cu privire la biblioteci, spre deosebire de legea în vigoare, utilizează o terminologie mai complexă, care necesită explicații exacte, pentru a nu admite ulterior utilizarea acelorași noțiuni la definirea unor lucruri diferite sau invers – a noțiunilor diferite pentru a defini aceleași fenomene. Definirea exactă a noțiunilor va asigura evitarea caracterului coruptibil pentru prevederile în care aceste noțiuni vor fi utilizate. Printre noțiunile noi integrate în textul proiectului noii legi sunt: „bibliotecă”, „bibliotecă publică”, „bibliotecă privată”, „centru biblioteconomic”, „colecții de bibliotecă”, „control bibliografic național”, „document de bibliotecă”, „facilități”, „resurse informaționale”, „servicii de bibliotecă”, „servicii mobile”, „utilizator de bibliotecă”, „unitate națională în activitatea bibliotecilor”. Fiecare dintre acești termeni au fost definiți luând la bază prevederile Standardelor aprobate de Organizația Internațională pentru Standardizare (SM ISO 2789:2015 Informare și documentare. Statistici internaționale de bibliotecă; SM ISO 11620:2011 Informare și documentare. Indicatori de performanță pentru biblioteci), oferind comunității bibliotecilor și societății explicații privind termenii de noutate utilizați în proiect, așa cum sunt ei percepuți la nivel comunitar.

Comparativ cu prevederile Legii nr. 286-XIII din 16 noiembrie 1994 cu privire la biblioteci, proiectul de Lege include principiile de funcționare ale unei biblioteci moderne, specifice unui serviciu public, instituit în beneficiul comunității. În acest sens, proiectul de Lege reglementează: *principiul transparenței* activității bibliotecilor publice, care constituie baza accesului publicului la informațiile privind organizarea, funcționarea și procesele decizionale administrative din cadrul bibliotecilor; *principiul libertății de expresie*, care subliniază faptul că scopul bibliotecilor este asigurarea libertății de a deține opinii și de a primi și răspândi

informația și ideile, fără interdicția autorităților publice; *principiul nediscriminării*, potrivit căruia serviciile de bibliotecă trebuie furnizate tuturor cetățenilor indiferent de rasă, naționalitate, religie, cultură, politici, vârstă, dizabilități, sex sau orientare sexuală; *principiul durabilității*, respectarea căruia asigură o calitate mai bună a serviciilor, ținând cont de resursele disponibile în comunitate.

De asemenea, așa cum am menționat mai sus, Capitolul I reglementează funcțiile bibliotecii, ținând cont de standardele internaționale în domeniu și de schimbările intervenite de-a lungul timpului în domeniul serviciilor moderne de bibliotecă. Principalele funcții ale unei biblioteci, într-o societate a informației, care au fost identificate în proiectul Legii cu privire la biblioteci sunt: accesul fără discriminare la tehnologiile moderne și servicii de Internet; oferirea de spațiu pentru dezbateri și comunicare pentru activități civice, promovind totodată alfabetizarea, lectura și educația non-formală. Pe lângă aceste funcții noi, biblioteca este în continuare prin mijloacele sale specifice, o sursă importantă în procesul de instruire, formare și cercetare și rămâne a fi unul dintre cei mai importanți subiecți, care valorifică patrimoniul cultural și sprijină pluralitatea culturilor.

2. Capitolul II din proiectul Legii cu privire la biblioteci reglementează **sistemul național de biblioteci publice**, precum și statuează principalele prevederi referitoare la componentele acestui sistem, mai exact - tipurile de biblioteci.

Spre deosebire de legea în vigoare, care reglementează sistemul național de biblioteci ca fiind un ansamblu de rețele de biblioteci și centre biblioteconomice, proiectul noii Legi cu privire la biblioteci recunoaște în calitate de element de bază al acestui sistem – biblioteca, în speță, biblioteca publică. Astfel, noile prevederi prezintă sistemul național de biblioteci ca fiind ansamblul bibliotecilor publice de diferite tipuri, organizate în rețele după principiul teritorial sau de ramură, care sunt coordonate de biblioteci cu statut de centru biblioteconomic și de Ministerul Culturii.

Proiectul încadrează bibliotecile în câteva tipuri și anume: biblioteci naționale, biblioteci publice teritoriale, biblioteci specializate și biblioteci ale instituțiilor de învățământ. De menționat că noțiunea de „bibliotecă publică” se referă și la bibliotecile instituțiilor de învățământ și la cele specializate.

Aspectul novator în cadrul acestor tipuri de biblioteci este caracteristic bibliotecilor publice teritoriale.

Noua noțiune de „biblioteci publice teritoriale” corespunde conceptual noțiunii de „biblioteci publice” utilizată de legea în vigoare. Având în vedere că, art.1 al proiectului de Lege

stabilește clar că acesta reglementează organizarea și clasificarea bibliotecilor publice, precum și pornind de la faptul că proiectul oferă o nouă conotație termenului de „bibliotecă publică”, în raport cu legea în vigoare, s-a considerat oportună utilizarea termenului de „bibliotecă publică teritorială”. Autorii proiectului au considerat că anume acest termen trebuie utilizat, or, el a fost sugerat chiar de terminologia utilizată în baza legii în vigoare. Astfel, biblioteca publică sătească, biblioteca publică orășenească, raională, municipală – reprezintă biblioteci teritoriale, ele fiind denumite în dependență de unitatea administrativ-teritorială în care își desfășoară activitatea. Termenul propus de proiect vine să explicitizeze doar natura acestor biblioteci și nu va induce dificultăți la înțelegerea acestuia.

Spre deosebire de legea în vigoare, proiectul Legii cu privire la biblioteci prevede expres faptul că bibliotecile publice pot avea filiale, precum și puncte externe de deservire și servicii mobile. Fiecare dintre formele propuse (filialele, punctele externe de deservire, serviciile mobile) urmează să asigure diseminarea serviciilor de bibliotecă în teritoriu, fapt pentru care acestea trebuie localizate convenabil utilizatorilor de bibliotecă. Scopul acestei prevederi rezidă în asigurarea accesului tuturor membrilor comunității, inclusiv a celor cu dizabilități, la servicii de bibliotecă, indiferent de circumstanțele personale, garantând oportunitatea de a utiliza aceste servicii în moduri adecvate.

Un aspect important al acestui proiect de lege este faptul că, acesta propune reglementarea prin lege nu doar a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, dar și a Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion. Creangă”, cu identificarea exactă a atribuțiilor de bază ale acestei biblioteci naționale.

Prevederi detaliate vin să reglementeze statutul bibliotecilor publice teritoriale și competențele lor. De asemenea, proiectul statuează separat, cu exactitate, modul de constituire, cât și modul de încetare a activității bibliotecilor publice.

Un aspect novator al proiectului de lege este Registrul de stat al bibliotecilor, care va fi creat și ținut de Ministerul Culturii. Registrul va ține evidența bibliotecilor din Republica Moldova. Crearea și ținerea Registrului de stat al bibliotecilor, precum și procedura de înregistrare și radiere a bibliotecilor din acesta se va realiza de către Ministerul Culturii, în conformitate cu un regulament aprobat de Guvern, în conformitate cu prevederile Legii nr. 71 din 22.03.2007 cu privire la registre.

3. Prevederile Capitolului III reglementează autoritățile competente de administrare a domeniului de organizare și activitate a bibliotecilor publice. Proiectul noii Legi cu privire la bibliotecă propune o reglementare mult mai exactă și detaliată a competențelor autorităților centrale, în speță a Ministerului Culturii și a autorităților publice locale în domeniul indicat.

În partea ce se referă la domeniile de competență ale autorităților publice locale, proiectul identifică atribuțiile specifice acestora în funcție de nivelul unității administrativ-teritoriale. O astfel de prezentare a competențelor urmărește concentrarea atenției acestor autorități la bibliotecă și pune accentul nu doar pe aspectul instituțional, dar și pe rolul bibliotecii în calitate de serviciu public.

De asemenea, maniera de identificare a atribuțiilor acestor autorități – atât centrale, cât și locale – evidențiază cooperarea dintre ele.

Proiectul legii acordă o atenție sporită Consiliului Biblioteconomic Național. Astfel, în comparație cu legea în vigoare, proiectul stabilește componența acestui consiliu; îi consolidează rolul, indicând exact domeniile sale de competență. Astfel, Consiliul Biblioteconomic Național va fi constituit din reprezentanți ai Ministerului Culturii, Ministerului Educației, reprezentantul comisiei permanente de profil din Parlament, reprezentantul Cancelariei de Stat, reprezentanți ai centrelor biblioteconomice, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ, alți specialiști din domeniu. Activitatea Consiliului va fi orientată spre: contribuirea la elaborarea actelor de reglementare în domeniu; asigurarea unității naționale în activitatea bibliotecilor; coordonarea și cooperarea în cadrul activității bibliotecilor din sistemul național de biblioteci.

Conform proiectului noii Legi cu privire la biblioteci, una dintre funcțiile principale ale Consiliului Biblioteconomic Național va fi adoptarea Codului deontologic al bibliotecarului. Această funcție reprezintă un element novator al proiectului de lege. Decizia de a da în competența Consiliului această atribuție corespunde bunelor practici, potrivit cărora codurile deontologice se adoptă de reprezentanții profesiei respective. Astfel, s-a considerat că este optim ca această atribuție să revină Consiliului, care este un organ reprezentativ, iar nu, spre exemplu, Ministerului Culturii, care este un exponent al statului. Pentru a asigura caracterul participativ al procesului de elaborare al Codului deontologic al bibliotecarului, art. 29 din proiectul legii indică expres faptul că elaborarea proiectului acestuia se realizează în coordonare cu asociațiile profesionale ale bibliotecarilor.

În cadrul proiectului, un articol separat a fost dedicat centrelor biblioteconomice, care statuează ce sunt acestea și care este rolul lor, prevederile urmărind consolidarea centrelor respective, prin reglementarea clară și acordarea de atribuții exacte și complexe acestora.

O inovație propusă de proiect vizează centrele de excelență, care nu se regăsesc în legea în vigoare. Astfel, conform proiectului – statutul de „centru de excelență” va fi acordat centrelor biblioteconomice în virtutea gradului de dezvoltare a acestora (avînd în vedere atât

infrastructura, cât și cercul de servicii acordate). Identificarea centrelor biblioteconomice, pasibile de a primi statut de centru biblioteconomic, se va realiza în baza unor criterii, care urmează să fie aprobate de Ministerul Culturii. Proiectul prevede posibilitatea de a acorda statut de centru de excelență și altor biblioteci din rețea, în dependență de corespunderea acestora criteriilor respective. Rolul centrelor de excelență este de a implementa și promova servicii de bibliotecă inovative specializate, precum și de a acorda asistență la implementarea acestor servicii de către bibliotecile din rețea.

Menționăm faptul că în prezent, Ministerul Culturii în colaborare cu bibliotecile publice și partenerii internaționali de dezvoltare au identificat spații destinate centrelor de excelență, care sunt în proces de constituire și/sau consolidare.

Proiectul de lege prezintă, de asemenea, o abordare nouă în raport cu serviciile de bibliotecă. Astfel, în comparație cu legea în vigoare, proiectul operează cu un concept nou – servicii de bibliotecă de bază, care urmează să fie acordate gratuit utilizatorilor bibliotecii. Lista serviciilor de bibliotecă de bază va fi aprobată de Guvern. Cu toate acestea, la stabilirea listei respective, Guvernul va trebui să ia în considerare prevederile proiectului de lege, potrivit cărora accesul la Internet – ca serviciu de bibliotecă, este reglementat cu statut de serviciu gratuit, asigurat din bugetul bibliotecii și care este oferit în toate bibliotecile publice. Gratuitatea accesului utilizatorilor la resursele informaționale ale bibliotecii este de asemenea reglementată prin proiectul de lege propus. Caracterul gratuit al serviciilor respective urmează să fie respectat indiferent de capacitatea de plată a utilizatorilor. Potrivit prevederilor proiectului, autoritatea, instituția publică care a constituit biblioteca va putea decide să ofere fără plată și alte servicii de bibliotecă.

Scopul unor astfel de prevederi este acela ca bibliotecile să asigure minimul necesar de documente informaționale de bază, de instrumente și servicii utilizatorilor, astfel, încât aceștia din urmă să nu fie impuși la cheltuieli financiare proprii. Reglementarea propusă ține cont de Liniile directoare pentru legislația și politica de bibliotecă în Europa, aprobate de Consiliul Europei la Strasbourg în anul 2000, potrivit cărora nu doar materialele depozitate de bibliotecă, dar și serviciile de bibliotecă și alte instrumente de acces trebuie să fie gratuite. Luând în considerare faptul că, în societatea modernă, extrem de multă informație este accesată prin intermediul canalelor netraționale, prevederea caracterului gratuit a accesului la Internet - ca serviciu de bibliotecă, este justificată.

4. Un element cheie pentru buna funcționare a unei biblioteci este personalul acesteia. **Capitolul IV** din proiectul Legii cu privire la biblioteci reglementează **personalul bibliotecilor publice**, categoriile acestora, modul de selectare a personalului, de angajare și salarizare a acestuia. Un articol separat este rezervat conducerii bibliotecii.

Totuși, considerăm că cele mai importante articole referitoare la personalul bibliotecii sunt art. art. 27, 28 și 29, care reglementează: formarea profesională a personalului de specialitate din biblioteci, formarea continuă a personalului de specialitate, atestarea acestuia și deontologia lui. Aceste instituții de drept nu există în legislația primară în vigoare și constituie un element novator pentru cadrul legislativ național cu privire la biblioteci, propus de proiectul Legii cu privire la biblioteci.

Prevederile menționate au la bază Liniile directoare pentru legislația și politica de bibliotecă în Europa, aprobate de Consiliul Europei la Strasbourg în anul 2000, precum și Liniile directorii pentru bibliotecile profesioniste/Programe educaționale de informare, aprobate în anul 2012 de către Federația Internațională a Asociației de Biblioteci (International Federation of Library Associations and Institutions). Conform acestor instrumente internaționale, educația în domeniul biblioteconomic trebuie să fie reflectată în actele legislative naționale ca un imperativ al serviciilor de bibliotecă, pentru a asigura o ofertă suficientă de profesioniști bibliotecari.

În acord cu standardele internaționale menționate, scopul articolului 26 din proiectul de lege este acela de a include reglementări legale, care să asigure formarea profesională a personalului de specialitate din bibliotecă prin învățământul profesional tehnic și învățământul superior de licență, de master și de doctorat în domeniul biblioteconomic, garantînd, într-un final calitatea serviciilor de bibliotecă, satisfacerea solicitărilor calitative și cantitative ale utilizatorilor bibliotecii.

Deși personalul de specialitate al bibliotecilor nu sunt funcționari publici, dat fiind faptul că serviciile acordate de biblioteci utilizatorilor sunt de utilitate publică, personalul bibliotecilor trebuie să corespundă unor rigori deontologice speciale în activitatea sa, în special, în cazul comunicării și deservirii utilizatorilor de bibliotecă. În acest sens, proiectul reglementează într-o manieră imperativă faptul că personalul de conducere și personalul de specialitate din bibliotecile publice trebuie să-și desfășoare activitatea în conformitate cu principiile de bază privind conduita profesională, prevăzute de Codul deontologic al bibliotecarului.

5. Capitolul V al proiectului Legii cu privire la biblioteci reglementează **patrimoniul bibliotecii publice**. Elementele specifice ale acestor reglementări sunt cele care se referă la bibliotecile digitale. Conform prevederilor proiectului, bibliotecile publice vor putea să-și constituie biblioteci și colecții digitale prin transferarea în format electronic a documentelor pe care le au în posesie și care fac parte din domeniul public, precum și prin achiziționarea documentelor electronice.

Un alineat aparte în acest capitol ocupă Biblioteca Națională Digitală «Moldavica» gestionată de Biblioteca Națională a Republicii Moldova concepută ca o bază centrală de full-texte ale documentelor patrimoniale incluse în Registrul Programului Național «Memoria Moldovei», accesibilă ca un serviciu Web (site-ul Bibliotecii Naționale), de asigurare a accesului integrat la copiile digitale ale documentelor patrimoniale neincluse în Registru, dar făcute disponibile pe serverele bibliotecilor și a altor instituții deținătoare de fonduri patrimoniale precum muzeele și arhivele.

Necesitatea unor astfel de prevederi sunt dictate de condițiile societății moderne și de faptul că, în prezent are loc dezvoltarea accelerată a serviciilor informatice și în special a serviciilor de informații electronice. Pentru a proteja documentele de bibliotecă digitizate, dar și pentru a reglementa statutul acestora, proiectul a fost completat cu prevederile de rigoare, care pot fi dezvoltate în acte normative de nivel secundar.

6. Un capitol important al proiectului de lege este **Capitolul VI**, care reglementează **drepturile și obligațiunile utilizatorului serviciilor de bibliotecă**. Un astfel de capitol există și în legea în vigoare. Totuși, spre deosebire de acesta, proiectul noii legi include un element novator și anume – reglementarea expresă și imperativă a dreptului utilizatorului la confidențialitatea informației solicitate de la bibliotecă, precum și dreptul acestuia la respectarea regimului datelor sale cu caracter personal. În tandem cu aceste prevederi proiectul reglementează obligația bibliotecii de a respecta acest drept și de a asigura premise optime de exercitare a lui.

În conformitate cu tendințele de dezvoltare ale societății moderne și cu valorile acesteia, dar și cu politicile în vigoare ale statului, proiectul Legii cu privire la biblioteci reglementează în mod expres obligația bibliotecilor de a asigura accesul fizic și de a organiza servicii speciale pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. O astfel de prevedere în Legea nr. 286 din 16.11.1994 cu privire la biblioteci nu există.

7. Un loc aparte în proiectul Legii cu privire la biblioteci îl ocupă prevederile referitoare la **finanțarea bibliotecilor publice, incluse în Capitolul VII** din proiect. Reglementări similare fac parte din legea în vigoare, noile prevederi venind doar să le consolideze pe cele existente.

Unele reglementări ale acestui capitol sunt, totuși, noi pentru cadrul legislativ cu privire la biblioteci. Printre acestea este prevederea care statuează expres faptul că directorul, sau, după caz directorul general (pentru bibliotecile conduse de un director general – așa cum sunt bibliotecile naționale și municipale) al bibliotecii publice, în limita competențelor sale, este

executor de buget, realizând gestionarea, organizarea și implementarea sistemului de management financiar și controlul intern și purtând răspundere managerială pentru administrarea bugetului bibliotecii și a patrimoniului public aflat în gestiunea acesteia.

Prin examinarea acestei norme, se va observa că autorii proiectului au utilizat expresia „în limita competențelor”. Acest lucru s-a făcut în mod intenționat, având în vedere faptul că conducătorii bibliotecilor, care au statut de persoană juridică, vor avea un set mai larg de atribuții prin care vor realiza funcția indicată supra, spre deosebire de cei care vor conduce biblioteci fără statut de persoană juridică. Întrucât acordarea bibliotecii publice a statutului de persoană juridică se va realiza conform deciziei fondatorului, acesta fiind reglementat prin actul de constituire și ulterior dezvoltat în regulamentul de organizare și funcționare a bibliotecii, reglementarea detaliată a acestui subiect în proiectul respectiv de lege s-a considerat inoportună.

O altă prevedere nouă în raport cu legea în vigoare, se referă la obligația de a prevedea în bugetul bibliotecii sume necesare și destinate pentru achiziții de documente de bibliotecă în limbile minorităților din cadrul comunității, pe care biblioteca respectivă o deservește. Rolul acestei prevederi este de a asigura accesul minorităților la serviciile de bibliotecă, respectând astfel accesibilitatea - unul dintre principiile fundamentale pentru activitatea bibliotecii publice.

8. În Capitolul VIII, în comparație cu legea în vigoare, proiectul Legii cu privire la bibliotecă pune un accent mai mare pe **cooperarea națională și internațională** a bibliotecii publice. Astfel de reglementări sunt necesare și poate chiar impuse de ritmurile societății moderne și de oportunitățile pe care le oferă aceasta. Proiectul de lege statuează posibilitatea tuturor bibliotecilor publice, indiferent de statutul lor, de a întreține relații de cooperare, atât naționale, cât și internaționale, între ele sau cu alte instituții, individual, precum și prin intermediul autorităților, instituțiilor publice care le-au constituit. Astfel de relații urmăresc scopul susținerii materiale a activităților și proiectelor de dezvoltare a bibliotecii, de participare a specialiștilor din bibliotecă la programe culturale, științifice și de formare continuă.

De asemenea, prin normele proiectului de lege bibliotecilor publice li s-a acordat posibilitatea asocierii între ele sau cu alte instituții. Totodată acestea vor putea crea și face parte din fundații, asociații sau consorții, achitând cotizațiile și taxele aferente, după necesitate.

9. Ultimul capitol al proiectului Legii cu privire la bibliotecă – Capitolul IX, este dedicat **dispozițiilor finale și tranzitorii**. Prevederile capitolului au ca scop instituirea condițiilor

necesare pentru ulterioara implementare eficace și corespunzătoare a noilor reglementări în domeniul organizării și funcționării bibliotecilor.

Având în vedere faptul că proiectul noii legi operează cu norme de trimitere la mai multe regulamente, care necesită a fi elaborate, este necesar de a stabili un termen suficient pentru ca subiecții corespunzători să reușească elaborarea și aprobarea actelor normative menționate, astfel încât să respecte procesul de elaborare și aprobare a acestora conform prevederilor Legii nr. 317 din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și a Legii nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.

În acest sens s-a considerat că un termen optim pentru intrarea în vigoare a noii legi cu privire la bibliotecă este de 18 luni de la data publicării. În această perioadă urmează a fi aprobat cadrul normativ secundar și create condițiile necesare pentru aplicarea adecvată a noilor reglementări.

3. Locul actului în sistemul legislației

Proiectul Legii cu privire la bibliotecă, pornind de la art. 72 din Constituția Republicii Moldova, precum și de la art. 9 din Legea nr. 780 din 27.12.2001 privind actele legislative, statuează că aceasta va fi o lege ordinară, care se va încadra organic în sistemul legislativ național. Adoptarea acestei legi nu va impune modificarea cadrului normativ primar, dar pentru a asigura implementarea acesteia este necesară adoptarea unui număr mare de acte normative inferioare, fapt care este relevat în Capitolul IX al proiectului Legii cu privire la bibliotecă.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea proiectului de lege se va asigura din contul bugetului de stat și a bugetelor locale, în limita resurselor prevăzute pentru dezvoltarea bibliotecilor. De menționat că bugetul mediu anual al unei biblioteci publice teritoriale la momentul actual este de 60-70 mii lei, inclusiv plata salarială. Având în vedere că intrarea în vigoare a proiectului va avea loc în termen de 18 luni după publicarea sa, se consideră că autoritățile centrale și locale vor avea timp să elaboreze și să aprobe bugetele respective conform tuturor procedurilor legale, nefiind necesare cheltuieli suplimentare neplanificate.

5. Impactul proiectului

Se consideră că implementarea noii legi va spori rolul bibliotecii în comunitate, contribuind într-un final la creșterea nivelului de informare, educație și cultură a membrilor comunității.

Monica Babuc
Ministru